

FOYDALANISHGA TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni. – Toshkent O'zbekiston, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 sentyabrda "Oliy ta'lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5812-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/4500926>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi «2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida»gi PF-60-sonli Farmoni. – QHMMB, 29.01.2022. 06/22/60/0082-son.
4. Djurayev R.X., Turg'unov S.T. "Ta'lim menejmenti"- Voris 2006.
5. Asqarova O'M., Hayitboev M., Nishonov S. Pedagogika – T.: Talqin, 2008.
6. Ahmadhojaev H.T., Mirdadaev K.M., Qozoqov O.S. Menejment va strategiyani boshqarish: – T.: Ilm Ziyo, 2004.
7. Axunova G. O'zbekistonda ta'lim xizmatlari marketingi muammolari. – T.: «Iqtisod-moliya», 2005.
8. Burganova L.A. Teoriya upravleniya. Uchebnoe posobie. M.- 2019, 160 str.
9. Vasiljeva I.V. Osnovy upravleniya personalom. M.- 2019, 118 str.
10. Bordovskaya N.V., Rean A.A. Pedagogika. - SPb.: Piter, 2001. - 276 c
11. Djurayev R.X., Turg'unov S.T. Umumiy o'rta ta'lim muassalarini boshqarishda menejmentning asosiy tushunchalari. – T.: Fan, 2006.
12. Pedagogika. Bolshaya sovremennaya ensiklopediya. – Minsk: Sovremennoe slovo, 2005. – 720 s.
13. Sattarov E., Alimov X. "Boshqaruv muloqoti", "Akademiya" 2003.
14. Mahmudov I.I. "Boshqaruv psixologiyasi" 2006.
15. Mahmudov I.I. "Boshqaruv Oliyizmi: psixologik tahlil", "Akademiya" 2011.

Elektron ta'lim resurslari

1. www.gov.uz
2. www.press-service.uz
3. www.ziyouet.uz
4. www.edu.uz
5. Infocom.uz elektron jurnali: www.infocom.uz

OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI HUZURIDAGI OLIV TA'LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»

Oliy ta'lim tizimi kadrlarini qayta
tayyorlash va malakasini oshirish
instituti direktori

T. T. Shoyimardonov 2024 yil

«MA'QULLANDI»

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi raisi,

A. T. Yusupov 2024 yil

13.00.07 – « Ta'limda menejment »

ixtisosligi bo'yicha malakaviy imtihon

D A S T U R I

O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasi

Rayosatining 2024 yil « 29 » 02 35/3-sonli qarori bilan
tasdiqlangan

TOSHKENT – 2024

ANNOTATSIYA

Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentyabrda PF-158-sonli «O'ZBEKISTON — 2030» strategiyasi to'g'risidagi Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi «2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida»gi PF-60-sonli Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 fevraldagi PF-4958-son «Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida»gi, 2019 yil 9 oktabrdagi PF-5847-sonli «O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida», O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 22 maydagi 304-son «Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Qarori va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2016 yil 28 yanvardagi 220/2-son qarori bilan tasdiqlangan «Malakaviy imtihonlarni o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizom»ga muvofiq ishlab chiqilgan.

Dasturning asosiy maqsadi 13.00.07 – "Ta'limda menejment" (*Oliy ta'lim yo'nalishi*) ixtisosligi bo'yicha talabgorning nazariy va kasbiy tayyorgarlik darajasini uning ushbu fanning shakllanishi va rivojlanishi tarixini, umumiy konsepsiyalari va metodologiya masalalarini, manbalarini, shu bilimlar tarmog'ining asosiy nazariy va amaliy muammolarini, mavjud materialni nechog'lik bilishini aniqlab berishi, uning ilmiy adabiyotni, shu jumladan, chet el davriy nashrlarini hamda ilmiy tadqiqotlarning zamonaviy usullarini qanchalik egallaganligini ko'rsatib berishdan iborat.

Dastur doirasida berilayotgan mavzular talabgorlarda ta'limda innovatsion menejment, ta'lim sifatini menejment, kadrlar menejmenti, ta'lim menejmenti bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalar, texnologik taraqqiyot va ilmiy tadqiqotlarni tashkil etish, shuningdek, ta'lim muassasasining moliyaviy-iqtisodiy ta'minoti sohasidagi zaruriy yangi bilim, ko'nikma va malakalar hamda kompetensiyalarni o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Tuzuvchilar : p.f.d., prof. Ya.O. Ismadiyarov

p.f.n., dots. F.T. Esanboboev

p.f.b.f.d. (PhD). D.U. Kusharbayev

Taqirizchilar: p.f.d., prof. A.D. Askarov

p.p.f.b.f.d. (PhD), dots. I.A. Eshmatov

Ushbu dastur Institut Ilmiy kengashining 2023-yil « 28 » dekabrda 5-sonli majlisida tasdiqlangan.

KIRISH

Mamlakatimizda Oliy ta'lim tizimiga davlat siyosati darajasida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, uchinchi Renessans poydevorini barpo etish borasida amalga oshirilayotgan tub o'zgarishlar va islohotlar samaradorligini ta'minlash maqsadida oliy ta'lim sohasida juda katta davlat siyosati va islohotlari olib borilayotganligini ta'kidlash lozim. Oliy ta'limni takomillashtirish va rivojlantirish, zamonaviy talablarga mos ta'lim tizimini yaratish va kadrlarni tayyorlash borasida qabul qilinayotgan qonun, farmoyish va qarorlar dunyo va mahalliy jamoatchilik tomonidan keng e'tirof etilayotganligi, ushbu yo'nalishda ilmiy ishlarga bo'lgan qiziqishni ham oshirayotganligini ko'rishimiz mumkin. Olib borilayotgan tadqiqotlarda ta'lim muassasalari rahbar xodimlarining marketing, boshqaruv kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan muhim ishlar amalga oshirilmoqda.

Dastur mazmuni O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimi, oliy ta'lim muassasasi menejmentining o'ziga xosliklari, ta'lim menejmentining metodologik asoslari, boshqaruv funksiyalari, tamoyillari, metodlari, innovatsion strategiyalari, ta'lim muassasasining ichki boshqaruvi, ta'lim muassasasida o'quv-metodik, ilmiy-tadqiqot, ma'naviy-ma'rifiy hamda moliyaviy jarayonlarni boshqarish, ta'limda marketing va boshqaruvni raqamlashtirish, risklarni boshqarish hamda transformatsion va strategik menejment, ta'lim menejmentining kompetentligi va boshqaruv qarorlarini qabul qilishga oid masalalarni o'z ichiga qamrab olgan.

“Ta'limda menejment” ixtisosligi bo'yicha dasturning maqsad va vazifalari:

Talabgorda ta'lim menejmentining ilmiy-nazariy, metodologik asoslari, oliy ta'lim menejmenti, transformatsion jarayonlarda oliy ta'lim muassasalari menejmentining o'ziga xos jihatlari, mazmuni, vazifalari, mexanizmlari, raqamli boshqaruvga doir bilimlarni shakllantirish, O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni va “O'zbekiston-2030” strategiyasi talablari asosida ilmiy-tadqiqotni tashkil etish ko'nikma va malakalarini rivojlantirish, boshqaruv kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirish hamda innovatsion menejment strategiyalarini bilish hamda ularni amaliyotda qo'llay olishga o'rgatishdan iborat.

Dasturni o'zlashtirishga qo'yiladigan talablar

mazkur ixtisoslikni o'rganish jarayonida talabgor oliy ta'lim menejmentiga oid quyidagi pedagogik tushunchalarni bilish va ko'nikmalarga ega bo'lish zarur:

- ta'lim menejmenti masalalarining mazmun va mohiyati;
- ta'lim sohasida ijtimoiy hamkorlik yo'llari;
- ta'lim muassasasini boshqarishda ijtimoiy omillari;
- rivojlangan xorijiy mamlakatlar oliy ta'lim tizimini boshqarish tajribasi bo'yicha bilim va tasavvurlarga ega bo'lishi;
- oliy ta'limni boshqarish borasidagi davlat siyosatining mohiyati, mazmunini va xususiyatlari;
- oliy ta'limni boshqarishning nazariy asoslarini;
- O'zbekiston Respublikasida ta'lim muassasalarining zamonaviy boshqaruv tizimi haqida ma'lumotga ega bo'lishi;
- O'zbekiston Respublikasida olib borilayotgan oliy ta'lim sohasidagi islohotlarning asosiy yo'nalishlarini;
- oliy ta'limni tizimi menejmenti, uning vazifasi, tamoyillari, boshqaruv yo'llari va usullarini;
- oliy ta'lim muassasasidagi o'quv-tarbiya jarayonini boshqarish yo'llarini;
- ilmiy-tadqiqotlarni boshqarish yo'llarini;
- ta'limda innovatsion boshqaruvni amalga oshirishni;
- oliy ta'lim tizimida marketing faoliyatini boshqarishni;
- oliy ta'lim menejmenti bo'yicha amaliy takliflar tayyorlashni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- oliy ta'lim tizimi marketing faoliyatini boshqarish;
- oliy ta'lim iqtisodiyotiga ta'sir etuvchi omillarni o'rganish;
- oliy ta'lim muassasalarini moliyalash vositalarini anglab yetish;
- oliy ta'limni rivojlantirish va davlat ta'lim standartlarini o'rganish;
- ta'lim menejmentida tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lishi;
- ta'lim menejmentida iqtisodiy o'sishning ta'siri, oliy ta'limni boshqarishda mustaqil qarorlar qabul qila olish, ilmiy mushohada yurita olish, oliy ta'lim tizimiga innovatsiyalar, investitsiyalarni joriy etish va ulardan foydalana olish malakalariga ega bo'lishi kerak.

Talabgorning 13.00.07 - "Ta'limda menejment" ixtisosligidan o'rganilishi zarur bo'lgan minimum bilimlar mazmunini

1. Oliy ta'lim menejmentining metodologik asoslari.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. Ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy tamoyillari. Ta'lim tizimi va turlari. Ta'lim menejmenti nazariyalarining rivojlanish bosqichlari. Boshqarish qonuniyatlari va tamoyillari. Ta'lim menejmenti tushunchasi. Umumfalsafiy qonunlar va pedagogik kategoriyalar boshqaruv metodologiyasining asosi ekanligi. Ta'lim muassasalarini boshqarish sohalar: pedagogik jarayonni boshqarish; ta'lim xizmatlari bozorini boshqarish; moliyaviy boshqarish; xodimlarni boshqarish. Boshqarish sohalar qonunlari va uning ahamiyati.

Oliy ta'lim muassasalarini boshqarishning asosiy tamoyillari: yaktaboshchilik va kollegiyalik; ilmiylik; rejalilik; boshqaruv shakli va usullarini takomillashtirish; kadrlarni tanlash va joylashtirish; shaxsiy tashabbus; javobgarlik.

2. Ta'lim muassasalarini boshqarishga oid yondashuvlar.

Ta'lim muassasasi va tashqi muhit. Tashkiliy-pedagogik maqsad va madaniyat: tayanch qadriyatlar, strategik vazifalar va qisqa muddatli rejalalar. Ta'lim muassasasi resurslari: tashkiliy - moddiy va insoniy.

Tizimlar to'g'risida tushuncha va ularning tasnifi. Ta'lim muassasalari, tashkilotlari va tizimi haqida tushuncha. O'zbekiston Respublikasida uzluksiz ta'lim tizimi va uning turlari.

Ta'lim tizimi yagona o'quv-ilmiy ishlab chiqarish majmui sifatida. Ta'lim muassasalari va tashkilotlari tashkiliy-pedagogik tizim sifatida. Pedagogik jarayon (ta'lim, tarbiya va shaxs kamoloti) tashkiliy metodik tizim sifatida va uning mohiyati.

Ta'lim muassasalari va tashkilotlarini boshqarishga oid yondashuvlar: klasterli yondashuv, integrativ yondashuv, kolleborativ, transformatsion, faoliyatli-kompetensiyaviy yondashuvlarning mohiyati.

3. Ta'lim muassasalarini boshqarishning tashkiliy tuzilishi.

Boshqaruvning tashkiliy tuzilishi (bo'g'inlari, bosqichlari) va tuzilmalari (ko'p, uch, ikki bosqichli va bo'g'inli). Boshqaruvda vertikal va gorizontaal aloqalar.

Ta'lim muassasalarini boshqarish tashkiliy tuzilmasining asosiy turlari: chiziqli va funksional tuzilmalar. Boshqaruv tashkilotlari: yuqori, quyi va teng huquqli tashkilotlar. Ta'lim muassasalarida jamoat boshqaruvi.

4. Ta'lim muassasalarini boshqarish strategiyalari.

Boshqaruv usullari haqida tushuncha. Ta'lim muassasalarini boshqarish strategiyalari: iqtisodiy, tashkiliy, ijtimoiy, psixologik va huquqiy.

Ta'lim muassasalarini boshqarishning tashkiliy-farmoyishli usullari va ularning turlari: tashkiliy-barqarorlashtiruvchi (ma'muriy ta'sir), farmoyish (buyruq, farmoyish, ko'rsatma va h.k.) va intizom.

Ta'lim muassasalarini boshqarishning ijtimoiy-psixologik usullari va ularning turlari: ijtimoiy tartibga solish (nizomlar, shartnomalar, o'zaro majburiyatlar, xodimlarni tanlash, taqsimlash va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish va h.k.); psixologik (kichik guruh va jamoalarni tashkil etish, mehnatni insoniy lashtirish, malakali kadrlar tanlash va ularni o'qitish va x.k.lar).

5. Ta'lim muassasalarini boshqarish funksiyalari.

Ta'lim muassasalarini boshqaruv jarayonining mazmuni (maqsad, vaziyat, muammo, qaror qabul qilish) haqida tushuncha.

Ta'lim muassasalarida pedagogik jarayonni boshqarish, ta'lim xizmatlari bozorini boshqarish, moliyaviy boshqarish va xodimlarni boshqarish funksiyalarining o'ziga xosligi.

Ta'lim muassasalarida boshqaruvning asosiy vazifalari: rejalashtirish; tartibga solish; tashkil etish; rag'batlantirish; nazorat va hisobga olish; undash. Ta'lim muassasalarini boshqarishning maxsus vazifalari.

6. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish.

Ta'lim muassasalarini, tashkilotlari va tizimida boshqaruv qarorlarining ahamiyati. Qaror - muqobil tanlov ekanligi. Boshqaruv qarorlari va ularning turlari (rejalashtirish, faoliyat yuritishni tashkil etish, asoslash va nazoratga oid qarorlar).

Boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayoni haqida tushuncha. Sof intuitiv qarorlar. Mulohazaga asoslangan qarorlar.

7. Ta'lim muassasalarida marketing xizmatini boshqarish.

Ta'lim sohasidagi marketing - mutaxassis kadrlar tayyorlashga bo'lgan talab va ehtiyojni qondirishga qaratilgan faoliyat ekanligi.

Marketing faoliyatining tarkibi: ta'lim xizmatlari bozorini o'rganish; davlat va jamiyat (iste'molchi) buyurtmasiga ko'ra bitiruvchilar (mutaxassis kadrlar) tayyorlashni rejalashtirish, ta'lim xizmatlari bozorini egallash; reklamani amalga oshirish; bitiruvchilar (mutaxassis kadrlar)ni iste'molchiga yetkazib berish.

Ta'lim xizmatlari marketingi turlari: konversion marketing (talabni yaratish); rag'batlantiruvchi marketing (talabni rag'batlantirish); remarketing (talabni oshirish); sinxromarketing (talabni muvozanatlash); qo'llovchi marketing (talabni qo'llash); demarketing (talabni kamaytirish); qarshilik qiluvchi marketing (talabni tugatish).

Ta'lim xizmatlari marketingi strategiyasi, uning bosqichlari. Ta'lim xizmatlari bozorini egallashning mohiyati.

Ta'lim muassasasi faoliyat ko'rsatishga ketadigan xarajatlarni rejalashtirish. Talabalar tarkibini aniqlash. Ish haqi va stipendiya. Xizmat safarlari turlari va ularni tashkil etish. Xizmat safari va xizmat bilan bog'liq qatnovlar. Ta'lim, talabalar ishlab chiqarish amaliyoti, ilmiy-tadqiqot ishlari va resurs markaziga kitob sotib olish bilan bog'liq xarajatlari. Moddiy-texnika bazasi harajatlari. Ta'lim sarflarining hisob-kitobi. Ilmiy-texnikaviy mahsulot yaratish bo'yicha shartnoma.

8. Ta'lim muassasalarini boshqarish tizimida axborot kommunikatsion texnologiyalar.

Raqamli ta'lim muhiti va raqamli boshqaruv. Boshqaruvda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o'rni va samaradorligi.

Ta'lim muassasalarini boshqaruv tizimida umumiy axborot turlari:

tezkor, statistik, moliyaviy, iqtisodiy, hisob-kitob, ta'minot, kadrlar bo'yicha, pedagogik-texnologik, marketing, ijtimoiy va boshqalar.

Ta'lim muassasalarida kelib chiqish manbasiga ko'ra (tashqi va ichki), yo'nalishiga ko'ra (boshlang'ich va boshqaruvchi), barqarorlik darajasiga ko'ra (barqaror, shartli-barqaror, o'zgaruvchan) axborotlar va ularning mohiyati.

Ta'lim muassasalarida axborotlarni ro'yxatga olish va saqlash vositalari.

Ta'lim muassasalarida oddiy va murakkab axborot tizimlari. Avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimi (ABT) va uning vazifalari: axborotni qabul qilish; axborotni qayta ishlash; axborotni saqlash va yig'ish; boshqaruv tashkilotiga axborot berish; ijrochilarga buyruq uzatish.

Ta'lim muassasalarini va tashkilotlarida boshqaruv texnikasi va tasnifi haqida tushuncha. Boshqaruv texnikasi vositalari. Tashkiliy texnika vositalari (oddiy qurol va vositalar; axborot olish va qayta ishlash, ko'chirish, ko'paytirish, aloqa vositalari; axborot uzatish, xizmat ko'rsatish uskunalari).

9. Ta'lim muassasalarida boshqaruv madaniyati.

Ta'lim muassasalarini boshqaruv jarayonida axloqiy, huquqiy, iqtisodiy, tashkiliy, texnikaviy va estetik me'yorlarga rioya qilish zaruriyati. Boshqaruv madaniyati tushunchasi.

Ta'lim muassasalarida boshqaruv madaniyatining tarkibiy qismlari:

menejerlar madaniyati; boshqaruv jarayoni madaniyati; mehnat sharoiti madaniyati; xujjatlar yuritish madaniyati.

Menejer madaniyati komponentlari: menejer madaniyatining umumiy darajasi; boshqaruv ilmini o'zlashtirish; boshqaruv san'atini egallashi; menejering shaxsiy va ishblarmonlik fazilatlar; menejering boshqaruv uslubi.

Rahbar va uning shaxsi: ma'naviy yetukligi, intizom va mehnatga bo'lgan munosabati, bilim darajasi, tashkilotchilik qobiliyati, boshqarish samaradorligini tashkil qila olish qobiliyati.

Boshqaruv jarayoni madaniyati komponentlari: boshqaruvning zamonaviy texnologiyasi; boshqaruv mehnatini maqbul tashkil etish; boshqaruv jarayonini avtomatlashirish; murojatchilarni qabul qilish, telefon orqali so'zlashish, majlislar o'tkazish.

Mehnat sharoiti madaniyati komponentlari: ish (o'quv-tarbiya) jarayoni madaniyati; ish o'rinlarini tashkil etish madaniyati; xizmat ko'rsatish madaniyati; jixozlash; shovqin.

Hujjatlar yuritish madaniyati komponentlari: hujjatlarni rasmiylashtirish; hujjatlarning xizmat qilish muddati; hujjatlardan foydalanishning qulayligi; hujjatlar bilan xizmat ko'rsatish ishonchiligi.

10. Ta'lim muassasalarida konfliktlarni boshqarish.

Ta'lim muassasalari va tashkilotlaridagi nizolar - aniq shaxs yoki guruhlardan iborat bo'lgan ikki yoki undan ortiq tomon o'rtasida murosa mavjud bo'lmashlik holati. Nizolarning turlari va sabablari: shaxsning ichki nizosi; shaxs va guruh o'rtasidagi nizolar; shaxslar o'rtasidagi nizolar; guruhlar o'rtasidagi nizolar.

Ta'lim muassasalari va tashkilotlaridagi nizoli vaziyatlar: tarkibiy va shaxslar o'rtasidagi nizoli vaziyatlar. Nizolarni xal etish usullari: ishga bo'lgan talabni tushuntirish; muvofiqlashtirish va uyg'unlashtirish choralaridan foydalanish; umumiy tashkiliy maqsadlar majmuini belgilash; rag'batlantirish tizimini qo'llash.

Ta'lim muassasalari va tashkilotlarida nizolarni bartaraf etishning shaxslararo uslublari: cheklanish; silliqlash; nuqtai nazami zo'rlik bilan qabul qildirish; kelishuv. Stress holatlarini (ruhiy zarbani) boshqarish yo'llari.

11. Rahbarning boshqaruv faoliyati samaradorligi (KPI).

Rahbarning ish uslubi. Rahbar imidji. Menegmentda motivlashtirish tushunchasi va nazariyasi. Liderlik va uning o'ziga xos xususiyatlari. Boshqarish tamoyillari va uslubi. Rahbar va hokimiyat. Rahbar va vaqt. Boshqarish vositalari. Ishontirish boshqarishning asosi sifatida. Boshqaruv qarorlari menejer ishini samaradorligi mahsuli sifatida. Ishga doir munosabatlarda muloqot madaniyati. Xodimlarning ijtimoiy xulq-atvorini rag'batlantirish. O'quv-tarbiya jarayonidagi o'z-o'zini nazorat qilish boshqarish vositasi. Mehnatni rag'batlantirish tartibi.

12. Oliy ta'limda pedagogik jarayonlar mazmuni. Pedagogik jarayonlarni boshqarish.

Oliy ta'lim muassasidagi pedagogik jarayonlar mazmun va mohiyati: Davlat ta'lim standartlari, malaka talablari. Ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklar klassifikatori. O'quv reja, fan dasturlari, darslik va o'quv qo'llanmalar. O'quv reja, fan dasturlarini ishlab chiqish. O'quv yuklamalarning me'yoriga keltirish. Ta'lim oluvchilar bilimini baholash mezonlarining ishlab chiqilishi. O'quv-

tarbiya jarayonini pedagogik va axborot texnologiyalari bilan ta'minlash. Rahbar kadrlarning maqsadli va sifatli tayyorlash uchun ta'lim, fan, ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlash. Ta'lim mazmuni tuzilmasining makro darajasi. Umumta'lim va kasbiy tayyorgarlik. Mikrodarajadagi o'qitish mazmunining tuzilmasi.

Oliy ta'lim jarayonida mazmun, o'qish, o'qitish, tarbiyalash asosiy bog'lovchi komponent ekanligi. Ta'lim jarayonida ilmiy bilimlarni egallash. Muayyan pedagogik fanlar o'rtasidagi bog'lanishlarni idrok qilish, ularni izohlay bilish, mustaqil ravishda umumlashtirish. Pedagogik ta'limning tamoyillari. Asosiy yo'nalishdagi rivojlangan pedagogika, texnika va ilmiy o'qitish. Ish jarayonida sohaviy bilimlar va ularni fanda qo'llanilishi. Ta'lim oluvchilarning o'quv, mehnat faoliyatini tashkil etish. O'quv materialini qabul qilish. O'quv materialini samarali o'zlashtirishning ichki sharoitlari.

13. Strategik boshqaruv va rejalashtirish. Ta'lim jarayonini boshqarishga tizimli yondashuv. Strategik boshqarish va rejalashtirish. Xodimlarni tanlash va rejalashtirish. Boshqaruv madaniyati. Strategik rejalashtirishda mamlakat, uning mintaqalari, iqtisodiyot tarmoqlari va sohalarini ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan barqaror rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari, maqsadli parametrlari, ustuvor vazifalarini belgilash, chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

14. Ta'lim xizmatlarining asosiy yo'nalishlari va uni rivojlantirish. Malakali mutaxassislariga talabni belgilash. Ta'lim xizmatlarini tashkil etish prinsiplari. Ta'lim tizimida marketing faoliyati xususiyatlari. Milliy ta'lim xizmatlari bozorining shakllanish tendensiyalari. Kadrlar bozorini rivojlantirishda ta'lim xizmatlarining amaliy jihatlari. O'zbekistonda ta'lim xizmatlariga talab va taklif darajasi.

Ta'lim xizmatlarini diversifikatsiyalash strategiyalari.

15. Oliy ta'limda o'qitishni tashkillashtirishning nazariy asoslari. Raqamli transformatsiya sharoitida o'qitish jarayonining mohiyati va qonuniyatlari. O'qitishning psixologik asoslari. Ta'lim oluvchilarning o'quv faoliyati. O'quv faoliyatining tuzilishi. Ta'lim oluvchilarning o'quv faoliyatini shakllantirish. O'zlashtirish jarayoni. O'zlashtirish darajasi. O'qitish maqsadlari. Mutaxassis modeli o'qitish maqsadlarini belgilashning asosi sifatida. O'qitish maqsadlarini belgilash yo'llari. Maqsadlar taksonomiyasi.

16. Ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni boshqarish.

Ta'lim sohasida ilmiy-tadqiqot ishlarining turlari va asosiy bosqichlari. Amaliy ilmiy-tadqiqot ishlarining axborot ta'minoti. Ilmiy-tadqiqot ishlarining ilmiy-pedagogik mahsulotlarini baholash usullari.

Tajriba-sinov ishlarining asosiy vazifalari va bosqichlari. Ish sifati ko'rsatkichi va uning samaradorligi. Ishlanmalar samaradorligini boshqarish.

Ilmiy-tadqiqot va tajriba-sinov ishlarini boshqarishda menenjerlarning asosiy vazifalari.

Zamonaviy ilmiy-tadqiqot va tajriba-sinov ishlari uchun sarflanadigan xarajatlar. Ilmiy-tadqiqot va tajriba-sinov ishlarining innovatsiya va strategiyaga asoslanganligi.

Pedagogik (ta'limiy, tarbiyaviy) texnologiyalar. Texnologiya jarayonlarining sifati. Tanlangan ta'limiy, tarbiyaviy texnologik qarorlarning maqsadga muvofiqligini belgilovchi mezonlar.

Ilmiy-tadqiqot va tajriba-sinov ishlarining moliyaviy tahlili. Ilmiy-tadqiqot va tajriba-sinov ishlariga yo'naltiriladigan investitsiyalar samaradorligining baholanishi.

17. Ta'limda kredit-modul tizimi. Kredit-modul tizimi tamoyillari. Kredit ta'limning o'lchov birligi. Talabaga yo'naltirilgan ta'lim. Talabalarning mobiligini kuchaytirish. Oliy ta'lim muassasalarida talabalar o'quv yuklarni muvofiq muvozanatli taqsimoti. O'quv dasturda fanlarning saralanishi. Kredit-modul tizimida talabalar bilimni baholanishi (baholar konvertatsiyasi).

18. Ta'lim sifati menejmenti va monitoringning nazariy-metodologik asoslari.

Ta'lim tizimlarini tadqiq etishga umumiy yondashuvlar. Ta'lim sifatini tadqiq qilishning metodologik asoslari. Ta'lim tizimli tahlil va modellashirish ob'ekti sifatida. Ta'lim sifatini boshqarish ilmiy bilish va amaliyot sohasi sifatida. Ta'lim sifatini rejalashtirish. Ta'lim sifati monitoringining innovatsion xususiyati. Ta'lim sifati monitoringi jarayonini loyihalashtirish.

Ta'lim sifatini o'lchash hamda baholash shakli va metodlari, indikatorlari tanlash. Ta'lim sifatining nazorat va o'lchov tizimi. Ta'lim sifatini nazorat qilishning kompleks tizimi.

19. Ta'lim muassasasi faoliyatini baholash.

Ta'lim muassasalari attestatsiyasi va akreditatsiyasi. Ta'lim muassasi xodimlari attestatsiyasi. Ta'lim muassasalari reytingini aniqlash. Ta'lim muassasalarini litsenziyalash. Sertifikatlashtirish.

20. Ta'lim sifatini baholashning xalqaro tizimi.

Ta'lim sohasida test sinov xizmati (ETS – Educational Testing Service, AQSh). Kanada statistika markazi (Statistics Canada). O'quv yutuqlarini baholash xalqaro Assotsiatsiyasining sekretariati (IEA, Niderlandiya). O'quv yutuqlarini baholash xalqaro Assotsiatsiyasining natijalarni qayta ishlash markazi (DPC IEA – Data Processing Center IEA, Germaniya). Yaponiya ta'lim sohasidagi tadqiqotlar milliy instituti (NIER). Umumta'lim maktablari o'quvchilarning matematika va tabiiy fanlar bo'yicha baholash xalqaro tadqiqot TIMSS (Trends in Mathematics and Science Study). O'quvchilarning ta'lim

yutuqlarini baholash xalqaro dasturi PISA (Programme for International Student Assessment). Matni o'qish va tushunish sifati xalqaro tadqiqoti PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study). Ta'lim berish va o'qitish tizimlari bo'yicha xalqaro tadqiqot (TALIS).

21. Ta'lim muassasining rivojlanish strategiyasini yaratish.

Strategiyaning tashkiliy darajalari. Korporativ strategiya. Ishbop strategiya. Funktsional strategiya. Amaliy strategiya. Strategiya turlarining o'zaro bog'liqligi. Strategiyaning ishlab chiqishga yondashuv turlari. Bosh strategik yondashuv. Vakolatlarni boshqalarga o'tkazish. Birgalikda kolleboratsion yondashuv. Tashabbuskor yondashuv. Strategiya yaratishda missiya, maqsadlar, strategiyalar birligi. G'olib strategiya mezonlari. Muvofiq kelish darajasi. Raqobat kurashida ustunlik.

“Ta'limda menejment” ixtisosligi bo'yicha imtihon savollari:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022 yildagi PF-60-son “2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida” gi Farmoni mazmuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan yosh avlod tarbiyasiga kompleks yondashuv g'oyasi.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022 yildagi PF-60-son 2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'nalishlari, ularda ta'limtarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishga oid masalalar.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning ta'lim sohasini isloh qilishga doir qarorlari mazmuni va ularning ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishdagi ahamiyati.
5. Boshqaruv usullari to'g'risida tushuncha. Boshqarishning tashkiliy ma'muriy, iqtisodiy, ijtimoiy va psixologik usullari.
6. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimi va uni boshqarish.
7. Boshqaruv metodlari.
8. Boshqaruv qarorlarining tasnifi. Boshqaruv qarorlari mohiyati va ularga qo'yiladigan talablar.
9. Boshqaruv qarorlarining turlari.
10. Boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish va qabul qilish.
11. Boshqaruvda nazorat tushunchasi, nazoratning mazmuni, mohiyati va turlari.
12. Strategiya va strategik boshqaruv tushunchasi.
13. Ta'limga oid me'yoriy – huquqiy xujjatlar.

14. «Ta'limda menejment» tushunchasiga ta'rif bering.
15. Menejmentning mohiyati nimadan iborat?
16. Menejment qanday vazifalarni bajarishi lozim?
17. Menejment obyekti va subyekti deganda nima tushuniladi?
18. Menejmentning asosiy maqsadlari nimalardan iborat va u qanday talablarga javob berishi kerak?
19. Menejmentning fan sifatida rivojlanishini aytib bering?
20. Oliy ta'lim menejmentining maqsadi va vazifalari aytib bering?
21. Boshqaruvning asosiy funksiyalari?
22. Oliy ta'lim boshqaruvini qanday uslublarini bilasiz?
23. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ta'limni boshqarishning samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar?
24. Pedagog kadrlarning ilmiy salohiyatini boshqarish yo'llarini aytib bering?
25. Ta'limi menejmentning o'ziga xos xususiyati nimada deb o'ylaysiz?
26. Boshqaruv funksiyalari va uslublarini aytib bering?
27. Faoliyatni strategik rejalashtirish nima?
28. Strategik rejalashtirish va boshqarish deganda nimani tushunasiz?
29. Zamonaviy menejment yo'nalishlari?
30. Personalni boshqarishda qaysi uslublardan foydalanasiz?
31. Zamonaviy jamiyatda pedagoglik kasbi va unga qo'yiladigan talablar.
32. Pedagogika ijtimoiy fan sifatida. Pedagogikaning paydo bo'lishi va rivojlanishi.
33. Pedagogikaning asosiy kategoriyalari: tarbiya, ta'lim, ma'lumot, shakllanish, rivojlanish.
34. Pedagogikaning sohalar (tarmoqlari).
35. Pedagogikaning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi.
36. Ilmiy-pedagogik tadqiqot metodlari tavsifi.
37. Yagona pedagogik jarayon: mazmun va mohiyati.
38. Ta'lim va tarbiyaning o'ziga xosligi va umumiyligi.
39. Jahon mamlakatlari ta'lim tizimi.
40. Iqtisodiy rivojlangan davlat ta'lim tizimi.
41. Strategiya va strategik boshqaruv to'g'risida tushuncha.
42. Strategik rejalashtirish va uning bosqichlari.
43. Strategiyani tanlash va uni amalga oshirishni rejalashtirish.
44. Ta'lim muassasalarini boshqarishda tijoratlashirish va uning ahamiyati
45. «Universitet 3,0» konsepsiyasi va uning mohiyati

46. Masofaviy ta'lim (MOOC).
47. Virtual ta'lim muhiti, E-learning 3.0
48. Ta'limni boshqarish tizimlari (LMS)
49. Simulyatorlarda xAPI (Tin Can) va CMI5 dan foydalanish
50. Ta'lim muassasalarini boshqarishda xalqaro ilg'or tajribalardan foydalanish imkoniyatlari va istiqbollari
51. Strategik boshqaruvning innovatsion mohiyati va tuzilmasi
52. Ta'lim muassasalarini boshqarishda xolislik va ochiqlik prinsiplari uyg'unligi
53. Ta'lim muassasalarini boshqarishning funksional-kognitiv imkoniyatlari
54. Ta'lim muassasalarini boshqarishning raqamli texnologiyalari
55. Ta'lim muassasalarini boshqarishning ko'p tarmoqli infrastrukturasi shakllantirish istiqbollari
56. Ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy tamoyillari.
57. Odamlar omilining boshqaruvda roli qanday?
58. «Ilmiy menejment» maktabi va F.Teylor ta'limotining mohiyati nimada?
59. «Ilmiy menejment» maktabining namoyandasi G.Emerson qaysi prinsiplarni ilgari surdi?
60. Boshqaruv texnologiyalari nima va ularni menejmentda qanday qo'llash mumkin?
61. Boshqaruvda motivatsiya va rag'batning o'rni.
62. Boshqaruvga doir zamonaviy yondashuvlar.
63. Kvalimetriya metodi asosida ta'lim-tarbiya sifatini boshqarish.
64. Ta'lim muassasasi pedagogik tizim sifatida.
65. Pedagogik tizimning harakatlantiruvchi omillari.
66. Pedagogik tizim tuzilishining tarkibiy qismlari.
67. Boshqaruv madaniyatining asosiy tarkibiy qismlari.
68. Ta'lim muassasalarini rahbar xodimlarining vazifalari, huquq va majburiyatlari.
69. Ta'lim muassasasi ichki boshqaruvda pedagogik tahlil.
70. Maqsad qo'yish va rejalashtirish ta'lim muassasasi menejmentining vazifasi sifatida.
71. Ta'lim muassasasi menejmentida tashkil etish vazifasi.
72. Ta'lim muassasasi ichki muhiti. SWOT-tahlil.
73. Ta'lim muassasasi ichki nazorati.
74. Boshqaruv jarayonida ta'lim muassasasi va jamoatchilikning hamkorligi.

75. Boshqaruv jarayonida nodavlat va notijorat tashkilotlar bilan aloqalarni yo'lga qo'yish mexanizmi.
76. Ta'lim muassasasidagi metodik ishlarni tashkil etish va boshqarish.
77. Ta'lim muassasasida metodik ishlarni tashkil etishning asosiy shakllari.
78. Innovatsiya ta'lim muassasasi menejmenti samaradorligining muhim sharti.
79. Ta'lim sohasidagi marketing-mutaxassis kadrlar tayyorlashga bo'lgan talab va ehtiyojni qondirishga qaratilgan faoliyat sifatida.
80. Ta'lim xizmatlari marketing turlari, strategiyasi, uning bosqichlari
81. Ta'lim xizmatlari bozorini egallash va rivojlantirishning mazmuni va mohiyati.
82. O'zbekistonda ta'lim xizmatlari sohasi, ta'lim xizmatlarini tashkil etish yo'nalishlari va turlari
83. Ta'lim menejmentining metodologik masalalari.
84. Ta'lim menejmentining umumiy tamoyillari.
85. Ta'lim menejmentining asosiy funksiyalari. A.Fayol nazariyasi.
86. Ta'lim menejmentga doir zamonaviy yondashuvlar.
87. Boshqaruv faoliyatida motivatsiya.
88. Boshqaruvda «liderlik» tushunchasi.
89. Ta'lim muassasasi pedagogik tizim va ilmiy boshqaruv obyektini sifatida.
90. «Missiya» tushunchasi, uning mazmuni va mohiyati.
91. Ta'lim muassasasini strategik boshqarishda missiyaning roli va o'rni.
92. SMART texnologiyasi va uning ta'lim muassasasini boshqarishdagi roli.
93. SCORE texnologiyasi va uning ta'lim muassasasini boshqarishdagi roli.
94. Ta'lim muassasasi ichki boshqaruvda pedagogik tahlil.
95. Zamonaviy menejmentda «kouching» metodi va uni ta'lim muassasasi menejmentida qo'llash.
96. Maqsad qo'yish va rejalashtirish ta'limda menejmentning vazifasi sifatida.
97. Ta'lim muassasasi ichki nazorati.
98. Ta'lim muassasasida innovatsion jarayonlarni boshqarish.
99. Ta'lim muassasasi xodimlarining kasbiy-pedagogik mahoratini oshirishni tashkil etish va boshqarish.
100. Innovatsiyalar tasnifi va turlari
101. Innovatsion va strategik menejmentning mazmuni.

102. Ta'limdagi innovatsion jarayonlarni boshqarish.
103. Menejer shaxsi tipologiyasi.
104. Rahbarlik uslublari.
105. Ta'lim muassasasi menejmentining davlat-jamoaat boshqaruv tizimi.
106. Ta'lim menejmentiga oid ilmiy-pedagogik g'oyalari, konsepsiyalar, nazariyalarning vujudga kelishi va rivojlanishi.
107. Ta'lim sifati va uni baholash texnologiyalari.
108. Ta'lim sifatini boshqarish.
109. Ta'limda ijtimoiy sheriklik va uni boshqarish.
110. Ta'limda strategik menejment: uni amalga oshirishning usul va shakllari.
111. Boshqarishda qaror qabul qilish nazariyasi, optimal qaror tushunchasi.
112. Ta'lim sifati va uni baholashning xalqaro mezonlari.
113. O'quvchilarning savodxonligi va kompetensiyasini baholovchi xalqaro dasturlar. Ularning mazmuni va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.
114. PISA xalqaro dasturining mazmuni, ishlab chiqilishi va amaliyotga joriy etilishi. Uning o'quvchilar bilimini baholashdagi yo'nalishlari va mezonlari.
115. TIMSS dasturi maktablarda matematika va tabiiy fanlarni o'qitish sifatining xalqaro monitoringi sifatida.

Baholash mezonlari.

Eng yuqori ball – 100 ball.
 Saralash ball – 56 ball
 56 balldan – 70 ballgacha (70 – 55%) – qoniqarli
 71 balldan – 85 ballgacha (71 – 85,9%) – yaxshi
 86 balldan – 100 ballgacha (86 – 100%) – a'lo